

Vlaams
Parlement

vergadering **C288**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 juli 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over duaal leren – 2497 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkingsmiddelen die door het M-decreet overgaan van buitengewoon naar gewoon onderwijs – 2380 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de operationalisering van de waarborgregeling – 2427 (2015-2016)	5
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het besteden van de extra middelen uit klimaatbeleid voor schoolgebouwen – 2406 (2015-2016)	10
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het met Nederland gesloten Damesakkoord – 2430 (2015-2016)	13
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gelden van UZ Gent bij Optima Bank en de gevolgen van het faillissement van Optima Bank – 2456 (2015-2016)	16
VRAAG OM UITLEG van Willy Segers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van het tekort aan leerkrachten, met name in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 2479 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invulling van de behoefte aan leerkrachten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tegen 2020 – 2525 (2015-2016)	19
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ondersteuning van hoogbegaafde leerlingen in het onderwijs – 2507 (2015-2016)	24
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kostprijs in hogescholen en universiteiten voor één jaar studeren – 2533 (2015-2016)	28

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over duaal leren – 2497 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, begin juni hebben we twee ontwerpen van decreet over duaal leren goedgekeurd, met de bedoeling om op 1 september daarmee ook van start te gaan. Mijn fractie heeft bij de bespreking gesteld dat duaal leren belangrijk is. Als jongeren opleiding en werk kunnen combineren, dan zorgt dat voor een gedeelte van hen dat schooluitval wordt bestreden. Tijdens de bespreking verwoordden we wel een aantal vragen, onder meer over de modaliteiten, en dat verklaart ons stemgedrag. Ondertussen zijn enkele modaliteiten in een ontwerp van uitvoeringsbesluit gegoten.

Zoals het hoort is aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een advies over dat ontwerp gevraagd. In dat advies stelt de Vlor het volgende: "Naast de kwantiteit is de kwaliteit van de begeleiding uiteraard belangrijk om duaal leren succesvol te implementeren. Goede afspraken tussen de school en de leeronderneming zijn daarbij cruciaal. Een goede begeleiding vraagt een flinke tijdsinvestering van de mentor op de werkplek. Daarnaast vindt de Vlor het belangrijk dat er mogelijkheden voorzien worden voor de ondersteuning en coaching van geletterdheid en NT2 op de werkvloer. Werken aan een kwaliteitsvolle begeleiding vanuit de leeronderneming gebeurt best vanuit een positieve leercultuur in het bedrijf. Het duaal leren biedt kansen om bedrijven te stimuleren om hierin te groeien. Een systeem met erkende leerbedrijven kan hierin een rol spelen, maar daarbij moet rekening gehouden worden met de mogelijke planlast die dit systeem met zich mee brengt. Het zou voor werkgevers geen drempel mogen zijn om in te stappen in het systeem."

Reeds bij de bespreking van de ontwerpen van decreet stelde de sp.a-fractie dat het jammer is dat de Vlaamse Regering in het licht van de kwaliteitsbewaking niet van meet af een minimum aantal vereisten aan de mentoren heeft opgelegd. Ik kan me niet indenken dat het uw intentie is, maar als we niet opletten bestaat het gevaar dat we in plaats van een innovatie met veel potentieel terecht komen in een situatie waarbij goedkope en nauwelijks begeleide werkkrachten worden gecreëerd. Ik stel dus vast dat de Vlor een gelijkaardig standpunt inneemt.

Ik wil u bijgevolg een evidente vraag voorleggen. Hoe reageert u op het advies van de Vlor? Hoe motiveert u uw houding? Welke garanties geeft u wat betreft de kwaliteitsbewaking van het mentorschap? Anders gezegd: wat zult u met het oog op 1 september ondernemen in het licht van het advies van de Vlor?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, de begeleiding op de werkplek is inderdaad cruciaal voor het welslagen van duaal leren. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van de mentor, aangeduid door de onderneming, en van de trajectbegeleider, aangeduid door de school. Wat de mentor betreft, heb ik er samen met mijn collega bevoegd voor het werk voor gekozen om het proefproject Schoolbank op de werkplek maximaal te laten spelen en vooralsnog geen strikte mentorvoorwaarden op te leggen. Ik heb dat ook gezegd toen we hier het ontwerp van decreet hebben besproken. Dankzij dat project wordt in meer dan dertig Vlaamse scholen het concept duaal leren geconcretiseerd, met ondersteuning van de respectieve sectoren, ook op het vlak van kwaliteitsvol mentorschap. In de evaluatie van dit project zal ook het mentortraject worden meegenomen.

Het is de bedoeling om met deze aanpak in de beginfase van het duaal leren geen te zware eisen te stellen. We weten immers momenteel nog niet welke voorwaarden het verschil zullen maken, en vooral welk traject daaraan gekoppeld moet worden. Met deze aanpak hebben we de mogelijkheid te leren op grond van ervaringen en op basis van bestaande praktijken in diverse sectoren. In een van de sectoren organiseert men trouwens zelf al een zwaar traject voor de opleiding van mentoren. Voor ons is het van belang om een meer verfijnd profiel voor de toekomstige mentor van het duaal leren te ontwikkelen. Ik maak me geen zorgen over de kwaliteit, want zowel onze inspectie als VDAB voeren op het terrein controles uit. Dat is een goede zaak, ook om ervaringen over het project op te doen.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, uw antwoord is identiek aan wat u zei tijdens de bespreking van het decreet. Intussen is er wel het Vlor-advies om daarop te letten. Ik had gehoopt dat u daarmee aan de slag zou gaan. We zijn geen vragende partij om zware regels en procedures toe te passen waar veel tijd in kruipt, in plaats van in de begeleiding zelf. Vandaag hebben we helemaal geen sokkel. Er wordt niets gevraagd, behalve misschien een bewijs van goed gedrag en zeden. Tussen wit en zwart kunnen volgens mij veel zaken geformuleerd worden die een antwoord bieden op een aantal evidente vragen en die de kwaliteit op het terrein kunnen waarborgen. Als we dan toch in de logica stappen om via het proefproject te werken en daar lering uit te trekken, waarom proberen we dan niet op voorhand te bewaken dat een aantal verschillende pistes gegarandeerd wordt, zodat we kunnen nagaan wat al dan niet werkt en waar bijsturing nodig is. Vandaag is dat een open vraag en wordt er gewerkt op basis van traditie. Ik vind het jammer dat er niet een aantal type-experimenten naar voren worden geschoven.

Mijn bijkomende vraag betreft de controle op het terrein van zowel VDAB als de inspectie: wat controleren ze dan? Vandaag is daarvoor geen kader.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Deze vraag is op zich interessant. We willen kwalitatieve begeleiding op de leerplek. Niemand is daartegen. Ik maak een vergelijking met de stage die de leerlingen in tso en bso doen. Ze gaan in sommige richtingen soms tot vier maand voltijds op stage en daar zijn ook geen strikte regels over opgesteld. Mijn eigen ervaring daarin leert dat de school die de leerlingen uitstuurt de eindverantwoordelijke is voor het product en de kennis en de kunde die de leerling verwerft. Daarmee houdt ze terdege rekening bij de stageplaatsen die ze aanduiden en bij de begeleiding van de mentoren.

We willen iets nieuws lanceren en we moeten ervoor zorgen dat er een zekere mate van vertrouwen is. We zijn blij met de proefprojecten en we moeten bottom-up met de sectoren professionaliseren. Nemen we het voorbeeld van Eurocam, die aan hun eigen bedrijven een vorm van licentie geven, waarmee ze aangeven welke de kwalitatieve leerbedrijven zijn. Uiteraard zullen we dat evalueren. Onze fractie staat zeker niet te springen om hierover strikte regels op te stellen, of die decretaal te verankeren. We vrezen dat we zo het systeem zouden kunnen doodknippen, terwijl het nog maar net begint te groeien.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Sommige bekommernissen die collega Van Malderen formuleert zijn mogelijks terecht. Misschien is het voorbarig om die vragen nu reeds te formuleren. Tijdens de bespreking van het decreet heb ik ook al gevraagd om de proefprojecten te laten starten, ze goed op te volgen en te evalueren. Zo nodig moet er achteraf worden bijgestuurd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Van Malderen, waar u geen rekening mee houdt, is dat er al heel veel ervaring is op het terrein. Scholen die bezig zijn met deeltijds leren en werken hebben goede contacten met bedrijven. Onderschat de bestaande expertise niet.

Ook vanuit de bedrijfswereld leeft de wens om dit project te laten slagen. Alle jongeren worden toegeleid naar een onderwijskwalificatie. We hebben lang gediscussieerd over de vraag of we ons zouden focussen op deelkwalificaties dan wel of we voluit zouden gaan voor die onderwijskwalificatie. We hebben gekozen voor dat laatste. Dat betekent dat leerlingen een stuk van hun kwalificatie halen op de werkvloer. Dat maakt dat we safe zitten. De standaardtrajecten zijn nu uitgetekend. Het is een vertaling van de beroepskwalificaties naar een onderwijskwalificatie. Dat ging ook niet zonder slag of stoot. Aan dat kader zal men zich houden wanneer men gaat controleren in het bedrijf of in de school. Er zijn wel wat veiligheidsmechanismen aanwezig waar we volop aan de slag mee kunnen.

U hebt wel een punt, en de Vlor ook, dat dit niet altijd zo zal blijven. Het is de bedoeling dat we naar een profiel gaan. We willen dat opstellen, rekening houdend met de ervaring die we nu opdoen op het terrein. Onze scholen stappen in het project, straks ook de bedrijven. De jongeren zijn die nu volop aan het zoeken. In september zullen we weten over welke scholen en welke bedrijven en welke jongeren het gaat en hoe de kwaliteitsbewaking zal gebeuren. Dat willen we graag samen met het veld verder vorm geven, zonder risico's te lopen op het vlak van de kwaliteitsbewaking van het traject dat de jongeren doorlopen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik ben tevreden met uw aanvulling, in die zin dat u uw bekommernis, die ook de onze is, uitdrukkelijk bevestigt. Dat neemt niet weg dat ik het een gemiste kans vind om bij de start proactief, praktijkgericht en in dialoog met het werkveld een kader op te stellen dat het gemakkelijker zal maken om na het beëindigen van de projecten conclusies te trekken.

Bij de bespreking van het ontwerp van decreet hebben we ons ongeduld uitgesproken over het ontbreken van het grotere kader. Ik herhaal dat we nu het risico lopen moeilijk conclusies te kunnen trekken.

U hebt er alle vertrouwen in en zult later waar nodig bijsturen. Ik had er de voorkeur aan gegeven dat in dialoog met het werkveld voorwaarden werden vastgelegd aan de hand waarvan men effectief en in detail kan nagaan wat werkt en wat niet werkt. Dat is toch een gemakkelijker uitgangspunt dan starten met een wit blad, om het met deze beeldspraak te zeggen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkmiddelen die door het M-decreet overgaan van buitengewoon naar gewoon onderwijs – 2380 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de operationalisering van de waarborgregeling – 2427 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Door het M-decreet stromen heel wat kinderen van het buitengewoon onderwijs richting het gewoon onderwijs. Dat is een goede zaak. In dat decreet is ook een waarborgregeling opgenomen, die ervoor zorgt dat lesuren, omkadering en expertise uit het buitengewoon onderwijs deze kinderen mee kunnen volgen naar het gewoon onderwijs. Er is ook een prewaarborgregeling, omdat de shift richting inclusief onderwijs al vroeger doorzette dan verwacht.

Dit zijn echter voorlopige systemen, die ons door de overgangsfase moeten loodsen. Het is namelijk de bedoeling dat er een hervormd ondersteunings-systeem zou worden opgezet, waar bijvoorbeeld ook geïntegreerd onderwijs (gon) en inclusief onderwijs (ion) in worden meegenomen. Dat is nodig. De voorbije maanden is immers duidelijk geworden dat gon en ion deel uitmaken van dit verhaal en dat men die regelingen niet apart van elkaar kan bekijken.

De bestaande waarborgregeling heeft als bedoeling om geen budget verloren te laten gaan en alle centen die worden bespaard door een daling van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs te compenseren in het gewoon onderwijs, daar waar men de ondersteuning nodig heeft. Naast meer lestijden en uren ontvangen scholen in het buitengewoon onderwijs ook meer basisfinanciering per leerling. Gemiddeld geeft de Vlaamse overheid voor een kind in een gewone basisschool 665 euro per jaar en in het buitengewoon basisonderwijs bedraagt de financiering 1256 euro. Als we dan de berekening maken op basis van de voorlopige tellingen in september 2015, waarbij meer dan tweeduizend kinderen van buitengewoon naar gewoon overgingen, gaat dit over een besparing van ruim een miljoen euro aan werkingsmiddelen.

De eerste van de vragen die ik wilde stellen, werd in de plenaire vergadering voorgelegd en beantwoord. Gaan de werkingsmiddelen die worden bespaard in het buitengewoon onderwijs ook mee naar het gewoon onderwijs? Zo niet, wat gebeurt met de werkingsmiddelen die in het buitengewoon onderwijs worden bespaard? Verdwijnen die in de pot van de overheid? Over hoeveel centen gaat het precies, hoewel we hierop de voorbije weken wel een beter zicht hebben gekregen. Wat is de timing voor het nieuwe geïntegreerde ondersteuningsmodel? Zal u zelf een ontwerp uitwerken? Zo ja, wanneer? Kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot het aantal leerlingen dat respectievelijk in het buitengewoon/gewoon onderwijs zit? Hoeveel hiervan zijn in het bezit van een attest buitengewoon onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, onder de prewaarborgregeling werden 180 voltijdsequivalent leerkrachten vanuit het buitengewoon basisonderwijs ingezet in het gewoon basisonderwijs om ondersteuning te bieden bij het begeleiden van leerkrachten. Dit werd reeds vanaf het schooljaar 2015-2016 ingevoerd.

Uit de telling van 1 februari 2016 is gebleken dat de daling van het leerlingen-aantal in het buitengewoon basisonderwijs zich doorzet. Er is een daling van 2791 leerlingen in het buitengewoon basisonderwijs in vergelijking met 1 februari 2014. Dat betekent dat volgend schooljaar 2016-2017 nog eens 190 personeels-leden uit het buitengewoon basisonderwijs in het gewoon basisonderwijs hun expertise kunnen delen.

Door het M-decreet zijn er minder leerlingen in het buitengewoon onderwijs, waardoor de expertise van die leerkrachten in het gewoon onderwijs kan worden ingezet. Basisscholen kunnen zich kandidaat stellen om ondersteund te worden vanuit de waarborgregeling.

Uit het werkveld duiken signalen op van scholen basisonderwijs die werk maken van de toepassing en uitvoering van het M-decreet, maar die niet in aanmerking

komen voor ondersteuning vanuit de waarborgregeling. Komt de waarborgregeling zoals die nu georganiseerd wordt, tegemoet aan de effectieve noden van het werkveld, meer bepaald ook aan alle kinderen die met redelijke aanpassingen toch in het gewoon basisonderwijs gestart zijn?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wens nogmaals mijn dank uit te spreken voor het voorstel van decreet dat gisteren snel en oppositie- en meerderheidsoverschrijdend werd goedgekeurd. Het biedt een oplossing voor een van de vragen van mevrouw Meuleman. Daarop werd gisteren inderdaad antwoord gegeven. Mocht ze nog een didactische uitleg wensen, dan ik die uiteraard geven, maar aangezien de stemming achter de rug is, vermoed ik dat dit niet nodig is.

Het overleg over een nieuw geïntegreerd ondersteuningsmodel zal met de sociale partners worden gevoerd op basis van een startnota die eind augustus 2016 klaar zou moeten zijn, met als doel tot een gedragen concept te komen. Het zou wenselijk zijn dat de implementatie ervan vanaf het schooljaar 2017-2018 van start gaat.

Op basis van een telling van 1 februari 2016 zitten in het buitengewoon basisonderwijs ongeveer 27.538 leerlingen. Dat is de toestand na verificatie op 25 juni 2016. In het buitengewoon secundair onderwijs zitten 20.299 leerlingen. Op basis van de telling van 1 oktober 2015 weten we dat er 8185 leerlingen in het gewoon basisonderwijs als gon-leerling geregistreerd zijn en 4333 in het secundair onderwijs. De leerlingen in het buitengewoon onderwijs beschikken ofwel over een inschrijvingsverslag als overgangsmaatregel ofwel over een verslag. De gon-leerlingen beschikken over een inschrijvingsverslag als overgangsmaatregel of een gemotiveerd verslag of een verslag individueel aangepast curriculum (IAC). Scholen moeten dit registreren, maar de kwaliteit daarvan is nog suboptimaal. De verificatie volgt die cijfers op.

Collega De Meulemeester, op basis van de tellingen van februari 2014 en 2016 weten we dat er ongeveer 2800 leerlingen minder zijn in het buitengewoon basisonderwijs. Het gewoon basisonderwijs wordt in 2400 scholen aangeboden en op 4200 vestigingsplaatsen. De waarborgregeling is in het schooljaar 2016-2017 veel substantiëler dan dit schooljaar. Dat geldt nog niet voor heel Vlaanderen. De koepels en de vakbonden maken in commissies de keuzes van de scholen. Ik heb er wel vertrouwen in dat ze dat op een oordeelkundige manier doen, maar ook voor mij is het van belang dat zo breed mogelijk ondersteuning kan worden geboden. Ik wil er ook de aandacht op vestigen dat we nu niet plots alle heil kunnen verwachten van die extra flankerende maatregelen. Het gewoon onderwijs heeft ook de taak het onderwijs en het zorgbeleid zodanig vorm te geven dat het tegemoetkomt aan kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Het zijn immers niet alleen kinderen die van het buitengewoon onderwijs komen die in onze gewone scholen schoollopen. Het is niet zo dat wie een bepaalde zorgnood of een specifieke onderwijsbehoefte heeft, in het buitengewoon onderwijs zou kunnen terechtkomen. Scholen hebben al heel lang een grote verscheidenheid op het terrein. Dit als aanvulling op het feit dat er effectief ook extra ondersteuning komt die volgend jaar substantiëler zal zijn in vergelijking met dit en de voorgaande jaren.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb nog een aantal bijkomende vragen. Wij hebben gisteren inderdaad kamerbreed het minidecreet goedgekeurd dat de verdeling van de werkingsmiddelen regelt. Er is een gedeelte uitgetrokken voor de ondersteuning van de leerkrachten die nog verbonden zijn met het buitengewoon onderwijs en een gedeelte zou gaan naar extra werkingsmiddelen

voor leerzorgnaden. Hebt u er al zicht op hoe u die verdeling zult realiseren? Wij hebben immers niet over die details gestemd, maar ik vind het wel interessant om te weten. Hoe en wanneer bent u van plan dit te regelen?

Ik heb ook nog een vraag over het nieuwe ondersteuningsmodel. Ik denk dat ondersteuning hoognodig is, een tekort aan ondersteuning blijft immers een knelpunt. We hebben ervoor gezorgd dat er geen middelen verloren gaan, maar vanop het terrein krijgen we signalen dat de betrokkenen niet het gevoel hebben dat ze het overal echt aankunnen. Er zijn scholen die het wel goed doen, maar er zijn ook scholen die nog moeite hebben om de verschuiving op te vangen en het gebrek aan expertise en mankracht aanklagen. Ik denk dus dat echt werk moet worden gemaakt van het ondersteuningsmodel. Minister, in hoeverre acht u 2017 nog realistisch? Dan zal immers nog ernstig moeten worden doorgewerkt. Wat wilt u in het najaar al voorstellen? Denkt u na de vakantie met een conceptnota te landen, of hoe ziet u dat traject?

Mij werd gesignaleerd dat de omkaderingsmiddelen voor de levensbeschouwelijke vakken niet zouden worden overgedragen en dat kinderen voor die vakken in het buitengewoon onderwijs niet meer gefinancierd zouden worden. Ik zeg het met enige voorzichtigheid en schroom, want ik weet niet of het klopt. Met de verschuiving en het wegvallen van lesuren, zouden die middelen blijkbaar verloren kunnen gaan alsook een klein stukje van de levensbeschouwelijke vakken. Weet u daarover iets? Klopt het en om hoeveel middelen zou het dan gaan?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Dank u voor uw antwoorden, minister. Ik begrijp dat het nog niet kan voor heel Vlaanderen, maar ik vind het belangrijk dat als een school effectief werk maakt van die toepassing en uitvoering van het M-decreet, ze er wel recht op zou moeten hebben of er effectief een beroep op kan doen als ze die ondersteuning nodig heeft. Voor de werkingsmiddelen was er tot gisteren geen vorm van waarborgregeling uitgewerkt en met het voorstel van decreet dat gisteren unaniem is goedgekeurd, wordt hier nu wel in voorzien, en daar ben ik blij om. De werkingsmiddelen die vrijkomen, worden ten dele in het buitengewoon onderwijs en ten dele in het gewoon basis- en secundair onderwijs ingezet. Dit maakt nog maar eens duidelijk dat het M-decreet allesbehalve een besparing is. De middelen gaan niet verloren en zullen ingezet blijven worden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, er is eind juni een evaluatie gemaakt van het M-decreet. Wanneer kunnen we die hier in de commissie bespreken? U zegt ook dat we niet alle heil mogen verwachten van de flankerende middelen die we nu via de waarborg proberen te bewerkstelligen en dat scholen zich moeten organiseren. Ze hebben inderdaad ook zorgcoördinatoren die al verschillende jaren op de vloer aanwezig zijn. Ook hier wil ik nog even onder de aandacht brengen dat we dit misschien toch moeten durven bekijken met de middelen die we hebben. Ik heb in de plenaire vergadering al aangegeven dat een school 600 tot 699 leerlingen moet hebben om een voltijdse zorgleerkracht te kunnen aanstellen.

Dat zijn erg veel leerlingen die nodig zijn. Als we van scholen verwachten dat ze die diversiteit goed opvangen, dan moeten we binnen het budget toch eens durven te bekijken of we geen andere toewijzingsformule kunnen hanteren.

Jos De Meyer (CD&V): Sommige bezorgdheden van de collega's zijn begrijpelijk, maar u hebt terecht verwezen naar Onderwijsdecreet XXVI en naar het gisteren in de plenaire vergadering goedgekeurde decreet. U hebt ook gezegd dat u vertrouwen hebt in de koepels en de vakbonden wat betreft de oordeelkundige spreiding van de omkadering. Ik zou er wel willen aan toevoegen dat we ook enig

vertrouwen mogen hebben in de scholen en de schoolbesturen wat betreft de oordeelkundige aanwending van de werkmiddelen, zodat de middelen terechtkomen bij de kinderen die het echt nodig hebben.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik ga helemaal akkoord met uw laatste opmerking. Mevrouw Meuleman, zowel wat de werkmiddelen betreft als wat de omkadering betreft, zijn er nu twee basisdecreten. Wat de werkmiddelen betreft, is dat nieuw, maar nu kunnen we daarvoor voluit gaan, en we doen dat ook. Ik heb wel gezegd dat ik de regels niet zal veranderen. Het is zo dat de verdeelsleutel voor de werkmiddelen ervoor zorgt dat men zowel in het gewoon als het buitengewoon onderwijs vertraagt. Hetzelfde geldt voor de omkadering. Het decreet is breed opgevat. Levensbeschouwing wordt niet uitgesloten. Ik kan dus gerust nagaan of in de motor alles zit. Als dat niet zo is, dan kunnen we daarvoor zorgen, zonder een specifieke decretale basis. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Dat is niet de bedoeling, en het zou mij ook slecht uitkomen. Elke euro die niet wordt besteed, gaat verloren. Als ik zou moeten besparen, zou me dat niet helpen, want we voeren een openendaanpak. Alle Sherlock Holmesen die nog euro's zien verdwijnen, mogen zich dus melden. Ik heb er geen belang bij om ook maar 1 euro te laten verdwijnen. De openendbenadering werkt. Het aantal parameters evolueert. Nagaan wat men eventueel zou kunnen verliezen, is een zeer zware oefening. Ik neem in elk geval uw opmerking mee en ga na wat de risico's zouden kunnen zijn.

Ik heb niet de bedoeling om met de startnota naar de Vlaamse Regering te stappen. Ik zou die nota onmiddellijk met het veld willen bespreken, om nadien pas, met voldoende draagvlak, met het concept naar de regering te gaan. Het concept komt er dus, weliswaar een paar maand later. We willen starten in het jaar 2017-2018, wat dus betekent dat we goed zullen moeten doorwerken. Mevrouw Krekels, we werken nu één jaar. De inspectie heeft bezoeken afgelegd. Er zijn goede en minder goede ervaringen. Er zijn ook de ervaringen van de leerkrachten die zich in het buitengewoon onderwijs inzetten. In het najaar leggen we alles samen, om dat dan in alle rust te bekijken en om zo nodig bij te sturen. Het is sowieso de bedoeling dat men gedurende twee jaar werkt zonder grote bijsturingen, maar de evaluatie starten we na één jaar, zodat we klaar staan op het eind van die tweejaarlijkse periode. U kunt er altijd naar vragen, mevrouw Meuleman, dat staat dan goed op uw trackrecord. Ik heb wel de bedoeling om een globale bespreking te organiseren, met alle rapporten in de hand, en niet de discussie op een versnipperde wijze te voeren, naarmate de rapporten binnenkomen. We hebben nu al een bundeltje met ervaringen van de leerkrachten, maar ik ben er nog niet op ingegaan, want ik verkies een globale bespreking, die liefst tot een consensus leidt.

Voor de inwerkingtreding van het M-decreet waren er ook al schrijnende verhalen. We moeten de zaak op het terrein voluit kansen geven. Maar als we voelen dat het moeilijk loopt, moeten we durven bijsturen. Het meest gevoelige punt is volgens mij het attesteringsbeleid. Dat is mensenwerk, en het resultaat is ook afhankelijk van empathie, van het al dan niet letterlijk toepassen van de criteria. Voorts baren de criteria in het decreet me zorgen. Als we het gon niet hadden bevroren, dan hadden we een kleiner gon en meer leerlingen in het gewoon onderwijs. Dat zijn mijn twee grootste zorgen, naast de globale ondersteuningsnoden. Het eerste is niet eenvoudig op te lossen. De inspectie zou misschien een beter kader kunnen uitwerken, maar daar wil ik nu nog niet op vooruitlopen. In het najaar zullen we het daar zeker over hebben.

Elisabeth Meuleman (Groen): U doet me nu eraan denken, minister, dat men me zegt dat het aantal gon-toewijzingen daalt. Men zegt dat het moeilijk loopt

met de attesteringen. Het gaat trager. Er is slechts één instapdatum. Soms krijgt men pas het jaar nadien de toelating. Het gevoel dat er minder gon-toekenningen zijn, is reëel. U hebt het over een bevroering van de middelen. Hoe zit het? Kunt u daar nu al op antwoorden?

Minister Hilde Crevits: We hebben gon bevroren. Er is inderdaad een overschot, maar dat overschot hebben we toegewezen aan nieuwe categorieën die nu nog geen gon kunnen krijgen. Onder meer voor het type 3 hebben we nu ten dele en voor het eerst toekenningen gegeven. Dat is relevant, want we hebben ervaring nodig om een globale gon-regeling uit te werken. Het geld is niet bevroren. Wie recht heeft op gon, heeft dat ook gekregen. Het overschot is toegewezen aan nieuwe categorieën die nu nog geen gon kunnen krijgen. Dat wordt meegenomen in de globale nota die op dit moment wordt opgemaakt. In elk geval is hierover meer terug te vinden in een antwoord dat ik enkele weken geleden op een vraag om uitleg of een schriftelijke vraag gaf.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het besteden van de extra middelen uit klimaatbeleid voor schoolgebouwen – 2406 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, naar aanleiding van de Vlaamse klimaatop van 19 april 2016 maakte de Vlaamse Regering bekend dat ze een bijkomend budget van 300 miljoen euro zal uittrekken voor het klimaatbeleid. Dat bedrag van 300 miljoen euro komt bovenop de 1,2 miljard euro die de Vlaamse Regering nu al uittrekt voor het klimaatbeleid via het Vlaams Klimaatplan 2013-2020 van minister Schauvliege. Van die 300 miljoen euro is 262 miljoen voorbehouden voor ingrepen aan gebouwen. Die som is verder verdeeld in 80 miljoen euro voor ingrepen aan sociale woningen, 54 miljoen euro voor werken aan schoolgebouwen en 59 miljoen euro voor het klimaatvriendelijker maken van overheidsgebouwen.

Sinds zijn eedaflegging heeft minister Tommelein zich al verschillende keren heel duidelijk uitgesproken voor investeringen in zonne-energie. Zijn voornaamste argument is dat vanuit kosten oogpunt dit de meest efficiënte manier is om de Vlaamse doelstelling te realiseren die stelt dat tegen 2020 10,5 procent van de verbruikte energie afkomstig moet zijn van hernieuwbare bronnen. In zijn pleidooien pro zonne-energie opperde minister Tommelein ook het voorstel dat scholen hun goed georiënteerde daken beschikbaar zouden stellen voor de plaatsing van fotovoltatische installaties. Het is voor ons echter niet duidelijk of dit een concreet voorstel is van hem om daaraan het bijkomende bedrag van 54 miljoen euro voor klimaatbeleid te besteden, dan wel dat hij andere middelen zal zoeken om dat idee concreet te maken.

Minister, hebt u overleg gehad met minister Tommelein over zijn voorstel om daken van scholen beschikbaar te stellen voor PV-installaties?

Kan de 54 miljoen euro door scholen aangewend worden om te investeren in de productie van hernieuwbare energie of is dit bedrag bedoeld om het energieverbruik van scholen te verminderen, bijvoorbeeld via het beter isoleren van gebouwen?

In de plenaire vergadering van 11 mei stelde onze fractie voor om de energieleening ook open te stellen voor scholen en hun op die manier zo de mogelijkheid

te bieden om renteloos te investeren in hernieuwbare energie. Heeft minister Tommelein dit voorstel reeds besproken binnen de regering?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Meyer, uw vraag is zeer interessant. Het enige probleem op dit ogenblik is dat de middelen nog niet loskomen, ze hangen nog ergens vast. Het is van belang dat we goed kijken op welke manier we de middelen die toegewezen zijn in het kader van het Klimaatfonds, op een goede manier kunnen besteden.

De Vlaamse Regering heeft twee weken terug, op 24 juni 2016, het Zonneplan goedgekeurd. Met dit Zonneplan willen we extra impulsen geven om te investeren in zonne-energie. Hier liggen kansen voor heel onze samenleving: voor overheden, bedrijven, burgers, organisaties en dus ook voor scholen. Er zijn volgens mij voldoende opportuniteiten om daken van scholen effectief uit te rusten met zonnepanelen. Het Zonneplan biedt daarvoor een eerste aanzet, maar dit idee vraagt nog verdere uitwerking.

Het promoten van zonnepanelen op schoolgebouwen sluit trouwens aan bij onze energievisie in het masterplan Scholenbouw, dat de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 goedkeurde. Hierin wordt belang gehecht aan uitdagingen zoals de 'duurzaamheid' en 'energiezuinigheid' van het schoolpatrimonium. Het eerste wat we moeten doen, is energie besparen. De beste bijdrage aan een goed energiebeleid is het kilowattuur dat niet verbruikt wordt. De volgende stap is dat de kilowatturen die wel verbruikt worden, op een hernieuwbare manier opgewekt worden. Er bestaan nu reeds wettelijke verplichtingen inzake energieprestatie, voor scholen die bouwwerken starten, en ook met betrekking tot het verplichte aandeel hernieuwbare energie. Dit wordt geregeld via de Energieprestatieregeling en de overeenkomstige EPB-eisen.

Er worden, naargelang de functie van een gebouw, verschillende E-peileisen opgelegd, zoals voor wonen, kantoor en school of andere specifieke bestemmingen. Men maakt ook een onderscheid tussen: nieuwbouw, een ingrijpende energetische renovatie, namelijk bijna het volledig ontmantelen en strippen van een bestaand gebouw, en renovatie, die kleinschaliger van opzet is. Voor scholen is het verplichte E-peil op dit ogenblik minstens E55 voor nieuwbouw en minstens E90 voor ingrijpende energetische renovaties. Het verplichte E-peil voor scholen blijft tot en met 2021 behouden op E55 voor nieuwbouw en op E90 voor ingrijpende energetische renovaties.

Daarnaast is er de eis, bij nieuwbouw, van het verplichte aandeel hernieuwbare energie. Kantoren en scholen dienen nu reeds minstens 10 kilowattuur per jaar per vierkante meter bruikbare vloeroppervlakte uit hernieuwbare energiebronnen te halen. Hiervoor kunnen verschillende maatregelen gecombineerd worden, elk met een aantal specifieke randvoorwaarden. Het gaat om fотовoltaïsche installaties, zoals PV of zonnepanelen, zonneboiler, warmtepomp, biomassa, aansluiting op een stadsnet of participatie in een project voor hernieuwbare energie.

Vanaf 2018 wordt dit verplichte minimaal aandeel hernieuwbare energie verhoogd tot 15 kilowattuur per jaar per vierkante meter bij nieuwbouw. Bij ingrijpende energetische renovatie geldt deze verhoging vanaf 2019. Dit betekent een aanzienlijke uitbreiding ten opzichte van de huidige situatie.

Er zijn al een pak scholen, zeker wanneer het om nieuwbouw gaat, die nu reeds over zonnepanelen beschikken. Maar er is nog heel wat marge voor uitbreiding. De schoolgebouwenmonitor van 2013 leert ons dat wij in Vlaanderen een omvangrijk schoolgebouwenpatrimonium hebben van ongeveer 16,6 miljoen vierkante meter oppervlakte. Een groot deel daarvan zijn gebouwen met daken. De schoolgebouwenmonitor geeft aan dat in 2013 circa 14 procent van de Vlaamse

scholen zelf energie opwekt via energieopwekkende infrastructuur. Omgekeerd betekent dit dat 86 procent van de scholen nog geen gebruik maakt van hernieuwbare energie. Wanneer er hernieuwbare energie wordt opgewekt, gaat het in 97 procent van de vestigingsplaatsen om zonnepanelen.

Op dit ogenblik worden er concreet heel wat schoolgebouwen nieuw gebouwd of vernieuwd. U kon vandaag nog in de krant De Tijd lezen dat er nog nooit zoveel gebouwd is. Het aantal zonnepanelen op schoolgebouwen zal dus nog toenemen, daarvan ben ik overtuigd, maar we kunnen en moeten dit nog verder stimuleren. Ook voor de inrichtende machten zelf kan dit een pak voordelen opleveren, zowel door het bijdragen aan hernieuwbare energie alsook door besparing op de eigen energiekosten.

Wat de 54 miljoen euro betreft, collega De Meyer, is het een en-enverhaal. Beide zijn belangrijk: productie van hernieuwbare duurzame energie, maar ook het nemen van energie-efficiëntiemaatregelen. Het gaat dus om een mix van diverse maatregelen en acties ter verbetering van het klimaat. U weet dat binnen het Vlaamse Klimaatfonds 54 miljoen euro voorzien is voor het beleidsdomein Onderwijs voor de periode 2016-2019, met focus op energie-efficiënte investeringen in schoolgebouwen, zowel in het leerplichtonderwijs als in het hoger onderwijs. Ik heb dat in de commissie Onderwijs van 12 mei 2016 reeds in grote lijnen toegelicht: "Cruciaal is dat de beoogde CO₂-reductie effectief meetbaar is en gemonitord kan worden. Het gaat om outputgerichte investeringen."

Collega's, mocht u innovatieve ideeën hebben, dan kunt u die op 1 december 2016 kwijt op de tweede editie van de Vlaamse klimaatop, met als doel de versterking van het 2020-klimaatbeleid en de uitwerking van een Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030 en een Vlaamse Klimaatvisie. In aanloop en ter voorbereiding van de klimaatop organiseer ik op 12 september en 17 oktober 2016 een rondetafel 'klimaat en onderwijs'.

Ook het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het departement Onderwijs hebben een eerste reeks voorstellen uitgewerkt over het investeren in de productie van hernieuwbare energie. Zoals het past in de onderwijssector, pleeg ik constructief overleg met de verschillende onderwijsnetten en -koepels.

In de conceptnota rond het Zonneplan van de Vlaamse Regering wordt er inderdaad gesproken van de uitbreiding van de energielening. Naast de energielening voor een particulier zullen ook verenigingen en vzw's goedkoop kunnen lenen voor energiebesparende maatregelen waarbij een tarief van 1 procent zal worden toegepast en een maximale duurtijd van tien jaar. Het maximaal te ontfangen bedrag is 15.000 euro. Dit biedt interessante opportuniteiten voor vele scholen van het vrij gesubsidieerd onderwijs. Dit is een goede vertrekbasis. AGION bekijkt nu hoe we dit nog meer op de specifieke situatie van de scholen kunnen toepassen. Ik verwacht in elk geval op de Vlaamse klimaatop van 1 december een aantal concrete maatregelen, acties en engagementen namens de onderwijssector te kunnen voorstellen, zodat we ook in het scholenlandschap een boost kunnen teweegbrengen van effectieve energiebesparing.

Sta me toe een mooi voorbeeld te geven. Er zijn er heel veel, maar ik verwijs naar de Provinciale Technische School in Mechelen. De school op de Antwerpsesteenweg krijgt 305 fotovoltaïsche panelen, goed voor een oppervlakte van 495 vierkante meter. Die panelen zullen de school toelaten een kwart van de jaarlijkse elektriciteitsbehoefte zelf te genereren. Het gaat om een investering van 133.000 euro, maar die zou na tien jaar terugverdiend moeten zijn. Het valt dus perfect binnen de periode waarin kan worden ontleend. Uiteraard kan men ook veel kleinere ontfeningen doen. De manier waarop we het nieuwe lenings-systeem vorm geven, biedt dus interessante opties voor scholen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik noteer uw verwijzing naar het masterplan Scholenbouw en het Zonneplan van 24 juni. U hebt interessante informatie gegeven voor scholen die bouwwerken starten, maar de meer dan 16 miljoen vierkante meter oppervlakte aan daken waarover de scholen nu reeds beschikken, vormt een nog veel grotere opportuniteit.

U deelt mee dat verenigingen en vzw's ook in aanmerking komen voor leningen tegen 1 procent tot een maximum van 15.000 euro. Dat is goed nieuws.

Het belangrijkste is natuurlijk de implementatie en de uitwerking van de vele aangekondigde plannen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, sta me toe te verwijzen naar de initiatieven van collega Gryffroy met betrekking tot zonnepanelen en investeringen van privé-partners in dergelijke projecten. Dat is een win-winsituatie, zowel voor de school als voor de privépartners. Vergeten we niet dat toch telkens een investering moet worden gedaan.

Voor het overige verwijs ik naar mijn eerdere vragen in verband met normen die aan scholen worden opgelegd en een evaluatie van het goede binnenklimaat op het vlak van isolatie, luchtdichtheid, ventilatienormen en de onderhoudskosten die ermee gepaard gaan. Ik verwijs in dit verband ook naar slimme regelingen en de extra kosten die ze met zich brengen, behalve uiteraard de installatiekosten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Oké.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Met één onderdeel van de toespraak van de heer Daniëls ben ik het volkomen eens: zorg ervoor dat er altijd voldoende gezonde lucht in de leslokalen is. Die zorg leeft toch wel in sommige scholen.

Voor de volledigheid van het verslag verwijs ik naar de talrijke vragen van mijn collega Bothuyne over deze problematiek.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Sta me toe even dissident te zijn. Voor de volledigheid van het verslag wil ik eraan toevoegen dat ook de lucht in deze ruimte wel eens mag worden gecontroleerd. Als u nu een applaus geeft, zal dit wellicht gebeuren. *(Gelach. Applaus)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het met Nederland gesloten Damesakkoord – 2430 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, het is niet net voor of na Pasen, maar is er wel een reces in aantocht, en er is vooral ook de ondertekening van een akkoord. Vandaar deze vraag om uitleg.

Minister, op maandag 30 mei jongstleden ondertekende u samen met uw Nederlandse collega mevrouw Bussemaker het langverwachte Damesakkoord. Dit akkoord was nodig om het Herenakkoord uit 1991 te actualiseren in het kader van de grote toestroom van Nederlandse leerlingen en studenten in het Vlaamse onderwijs en de thematiek van het Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB), waarop Nederland eenzijdig stevig heeft bespaard.

Ik heb hierover in deze commissie al verschillende vragen gesteld en ben tevreden dat eindelijk een akkoord uit de bus is gekomen.

In het Damesakkoord, eigenlijk een intentieverklaring, zijn goede voornemens opgenomen, zoals onder meer een betere gegevensuitwisseling en jaarlijks overleg.

Wat voor ons steeds belangrijk is geweest, is de wederkerigheid van de inspanningen: Vlaanderen doet inspanningen voor Nederlandse leerlingen en studenten enerzijds, en Nederland voorziet in kwalitatief en uitgebreid Nederlandstalig onderwijs in het buitenland anderzijds.

Uit de cijfers blijkt dat steeds meer Nederlandse leerlingen en studenten de grens oversteken om te kunnen deelnemen aan het uitmuntend Vlaams onderwijs, wat toch een zekere druk zet op de onderwijsuitgaven: het leerplichtonderwijs en het kleuteronderwijs vallen onder de openendfinanciering, en het hoger onderwijs wordt opgenomen in de enveloppe.

Wat het Nederlands Onderwijs in het Buitenland betreft, zijn we uiteraard tevreden dat dit toegankelijk blijft voor kinderen van Vlaamse expats in het buitenland – het zou eraan moeten mankeren! – maar we blijven ons zorgen maken over de besparingen die Nederland daarop heeft toegepast.

In de intentieverklaring is sprake van een mogelijke impact van instroombeperkingen voor bepaalde opleidingen in het hoger onderwijs. Kunt u daar meer duiding over geven? Gaat het over diergeneeskunde, over geneeskunde of over andere opleidingen? Hoe kan dit worden bewerkstelligd in het licht van vrij verkeer van personen in Europa?

In de intentieverklaring staat vermeld dat indien nodig methodieken worden ontwikkeld om de wederkerigheid te bevorderen. Wat moeten we hier concreet onder verstaan? Wordt volgens u aan die wederkerigheid voldaan? Indien niet, over welke methodieken gaat het?

Vlaanderen zou een zetel krijgen in de raad van toezicht van de Stichting NOB. Wie zal hiervoor in aanmerking komen en hoe wordt die persoon aangeduid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, het heeft lang geduurd voor u uw vraag hebt gesteld, maar u deed het toch nog op de valreep.

Pasen is al even voorbij, maar we hebben de intentieverklaring op 30 mei 2016 ondertekend. Het bevat principes, maar er moet wel nog een en ander worden uitgeklaard.

Het akkoord is van geslacht veranderd. Het Herenakkoord is een Damesakkoord geworden. De geest van het akkoord is dat Vlaanderen en Nederland processen van internationalisering zien als kansen voor het Vlaamse en Nederlandse onderwijs die ze zo veel mogelijk samen willen nemen. De intentieverklaring sluit ook duidelijk aan op de in het regeerakkoord voorziene afspraak: "In overleg en in samenwerking met Nederland streven we er naar dat er een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland blijft bestaan."

De intentieverklaring voorziet in hoofdzaak in afspraken over ervaringsdeling en informatie-uitwisseling, monitoring van mobiliteitsstromen, toegang van Vlaamse kinderen tot en financiering van een kwaliteitsvol aanbod van Nederlandstalig onderwijs in het buitenland, impact van de accreditatiestelsels op de werking en financiering van de NVAO, digitalisering van onderwijs en ook multilaterale onderwijssamenwerking. Met dit nieuwe afsprakenkader willen we specifiek inspelen op de werking van de Stichting NOB. In het akkoord is daarom onder meer voorzien in gezamenlijke afspraken over het beheer van de Stichting NOB, de vertegenwoordiging van Vlaanderen in het bestuur en een aanvullende financiële enveloppe van de Nederlandse overheid van 330.000 euro per jaar voor de kwaliteit en de ontwikkeling van een digitale module inzake Vlaamse cultuur.

Op zijn minst jaarlijks zal een Vlaams-Nederlandse onderwijsbijeenkomst worden georganiseerd rond specifieke thema's in uitvoering van de intentieverklaring. De intentieverklaring wordt geoperationaliseerd in jaarlijkse of tweejaarlijkse werkprogramma's met meer concrete afspraken en engagementen. Tegen de zomer van 2017 zal de uitvoering van het werkprogramma worden geëvalueerd. Midden juli 2016 volgt een praktisch overleg met de Nederlandse collega's van het ministerie van OCW, zijnde Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, om stappen te doen in verband met de concretisering van alle intenties.

De elementen uit de intentieverklaring waarnaar wordt verwezen in de vragen 1 en 2 zijn in feite voorwaardelijke acties die samenhangen met de monitoring van de mobiliteitsstromen. In de eerste plaats is het van belang om die mobiliteitsstromen goed in kaart te brengen en op te volgen. Uit een analyse van die gegevens zouden knelpunten naar boven kunnen komen, zoals de elementen die worden aangehaald in beide vragen. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk na te gaan of instroombeperkingen die in Vlaanderen of in Nederland worden toegepast op hogeronderwijsopleidingen, zoals toegangsproeven, numerus fixus enzovoort, een effect hebben op de mobiliteit naar dezelfde opleidingen respectievelijk in Nederland en in Vlaanderen, dat er met andere woorden een soort van afleiding is van studenten naar het buurland. U hebt zelf overigens verwezen naar de diergeneeskunde. Indien dat het geval zou zijn, moeten we daar een antwoord op proberen te bieden, door bijvoorbeeld te bekijken op welke manier we de wederkerigheid kunnen bevorderen. Die methodieken moeten dus nog worden ontwikkeld, indien de monitoringresultaten daartoe aanleiding geven, zoals de tekst duidelijk aangeeft.

Wat uw derde vraag betreft, wil ik prioritair inzetten op het Vlaams-Nederlandse werkprogramma inzake de Stichting NOB. Een zetel voor Vlaanderen in de Raad van Toezicht zal die uitrol zeker kunnen faciliteren. We kunnen daarover evenwel niet eigenhandig beslissen, al zouden we dat bijzonder graag doen. Mijn Nederlandse collega heeft zich geëngageerd om de vraag te richten tot de Raad van Toezicht van de Stichting en die zal het bekijken met de voorzitter van de Raad van Toezicht. Wat het profiel betreft, denk ik zelf aan een vertegenwoordiger met een goede kennis van het Vlaamse onderwijsveld en de onderwijsregelgeving, die ook dicht staat bij en goed samenwerkt met onze onderwijsadministratie, maar ook de brug kan vormen naar andere stakeholders, zoals de vzw Vlamingen in de Wereld. Het is mijn idee dat zo iemand ook een aanzienlijke inhoudelijke meerwaarde kan betekenen voor de Stichting NOB.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Wat de monitoring betreft, hebben we natuurlijk al veel cijfers. In het hoger onderwijs weten we welke nationaliteit de studenten hebben. We weten ook waar ze gedomicilieerd zijn. Van een Nederlander in Brasschaat weten we dat hij niet meetelt in die mobiliteit. Een Nederlander die geen domicilie heeft in Vlaanderen, is wel degelijk een Nederlander die hier komt studeren. De N-VA is, voor alle duidelijkheid, niet gekant tegen internationale

mobiliteit, en zeker niet in de Groot-Nederlandse gedachte. Dat moet u van ons zeker niet denken, integendeel, we kunnen het alleen maar toejuichen.

We blijven ons wel zorgen maken over het Nederlandstalig onderwijs in het buitenland. Het blijft bestaan, maar volgens informatie waarover ik ondertussen beschik, worden heel wat plaatsen gesloten. Dus wordt het voor Vlaamse expats, die tijdelijk in het buitenland verblijven op beslissingscentra van internationale bedrijven die na verloop terugkomen, wel moeilijker om hun kinderen daar onderwijs te kunnen laten volgen. Waar we zeer tevreden over zijn, is dat ze eindelijk ook Vlaamse cultuur krijgen, en niet alleen over Willem van Oranje leren, en dat ook onderwezen wordt dat Vlaanderen in een koninkrijk gevestigd is en een autonome deelstaat is. De lessen aardrijkskunde en geschiedenis gingen vroeger alleen over Nederland. Wanneer onze Vlaamse leerlingen thuiskwamen, konden ze perfect het Wilhelmus zingen. We zijn in elk geval blij dat nu ook de Vlaamse cultuur onderwezen wordt.

U zegt dat u in juli verder praktisch overleg zult plegen om alles te concretiseren. Worden de cijfers ook al in juli bekendgemaakt of is dat pas later? Heb ik het goed begrepen dat wanneer u het hebt over instroombeperkingen, dit eerder betekent dat in de Vlaamse Gemeenschap en in Nederland zal worden nagegaan hoe we hetzelfde kunnen doen, zodat de opportuniteit om de grens over te steken enigszins zal wegvallen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat mij betreft: asap, dus hoe rapper we de concrete cijfers hebben, hoe beter. We moeten nagaan hoe we op dat vlak met elkaar kunnen samenwerken en hoe we het snel georganiseerd krijgen. Voor mij zou het een zeer goede zaak zijn als we al over de cijfers zouden kunnen beschikken. Maar ik weet het nog niet precies.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben blij dat u dit van zeer nabij opvolgt. Het zal u niet verbazen dat ik dat uiteraard ook zal doen. Wanneer u die cijfers opvolgt, kunt u dan ook navragen op welke plaatsen in 2012 nog Nederlandstalig onderwijs in het buitenland werd gegeven, waar er ook Vlamingen zaten, en hoeveel plaatsen er in 2016 nog waren en hoeveel Vlamingen er nog waren? Ik denk dat dit al een zeer duidelijke indicatie is, ook om uw dossier wat te staven, over het feit dat we ons zorgen blijven maken over de wederkerigheid. In elk geval ben ik blij dat er al cijfers zijn op basis waarvan we verder gesprekken kunnen aanknopen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gelden van UZ Gent bij Optima Bank en de gevolgen van het faillissement van Optima Bank – 2456 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Op 15 juni 2016 heeft de rechtbank van koophandel van Gent Optima Bank failliet verklaard. Er zijn nu curatoren aangesteld die de financiële toestand van de bank in kaart zullen brengen. Een van de gedupeerden is UZ Gent. UZ Gent is geen natuurlijk persoon en heeft dus geen enkele waarborgregeling die de gelden op een of andere manier veiligstelt. UZ Gent zou sinds 2014 voor minstens 10 miljoen euro toevertrouwd hebben aan Optima Bank. Dat is eigenlijk opmerkelijk, want Optima Bank mocht van de Nationale Bank (NBB)

geen vers kapitaal meer aantrekken. Eerder dit jaar probeerde ze toch nog eens 10 miljoen euro los te weken bij UZ Gent, hoewel ze wist dat dit niet meer mocht. Vorig jaar nog probeerde Optima blijkbaar 20 miljoen euro los te weken bij scholengroepen, ziekenhuizen, gemeentebesturen en OCMW's, terwijl de Nationale Bank uitdrukkelijk had gesteld dat Optima Bank enkel bij professionele spelers zoals bedrijven, financiële instellingen of andere grote investeerders kapitaal mocht ronselen.

Minister, wat is de oorsprong van de gelden die UZ Gent heeft toevertrouwd aan Optima Bank? Waren dat bestemde fondsen, zijn dat sociaalpassiefgeld, zijn het liquide middelen die over waren? Wat is het gevolg van het faillissement van Optima Bank voor UZ Gent? Ik weet dat niet elke instelling u moet melden waar haar geld geparkeerd is, maar weet u ondertussen of nog andere onderwijsinstellingen, onderwijskoepelorganisaties of het GO! getroffen zijn door dit faillissement?

Welke adviezen dan wel initiatieven heeft de regeringscommissaris van UZ Gent gegeven in verband met de geldbeleggingen van UZ Gent bij Optima Bank?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Als universitair ziekenhuis worden verschillende klinisch-wetenschappelijke studies uitgevoerd onder de noemer '3de pijler'. Voor deze studies ontvangt het Universitair Ziekenhuis gelden vanuit de industrie en de bedrijfs-wereld, voornamelijk vanuit de farmaceutische wereld. In 2011 werden alle fondsen van de derde pijler op één centrale bankrekening geplaatst. Hierdoor ontstond een groot bedrag aan vrije liquide middelen. Begin 2012 werd beslist deze vrije middelen te beleggen, ten bedrage van ongeveer 40 miljoen euro. Het bedrag werd in schijven van 10 miljoen euro belegd bij diverse bankinstellingen via termijnrekeningen. De methodiek van toewijzing is altijd op volgende principes gebaseerd: marktbevraging bij diverse instellingen; het hoogste tarief wordt gekozen; de gelden moeten bij diverse instellingen gespreid worden.

In dit kader werden sinds 2012 een twintigtal beleggingsbeslissingen genomen. Een ervan – voor de periode van 23 januari 2014 tot 23 januari 2015 – vond daadwerkelijk bij Optima Bank plaats. Een tweede belegging, van 16 oktober 2014, voor een periode van zes maand, kon niet doorgaan omdat Optima liet weten dat zij als bank in run-off deze deposito niet meer mocht plaatsen van de NBB. Een derde belegging, van 25 april 2016, voor een periode van twee jaar, kon evenmin doorgaan omdat Optima Bank UZ Gent informeerde dat er geen toestemming werd verkregen van de NBB. Er is dus geen geld toevertrouwd aan Optima.

Wat is het gevolg van het faillissement van Optima Bank? Er zijn geen gevolgen voor UZ Gent. Op het moment van het faillissement bevonden zich geen gelden van UZ Gent bij Optima. Zijn er nog andere onderwijsinstellingen getroffen door dit faillissement? Wij gaan niet na bij welke financiële instellingen de scholen, de koepels en de hogeronderwijsinstellingen hun liquide middelen onderbrengen. Ik heb geen informatie over instellingen die zouden zijn getroffen.

Welke adviezen heeft de regeringscommissaris van UZ Gent gegeven, of wat heeft hij ondernomen? Bij UZ Gent is zowel een regeringscommissaris als een afgevaardigde van Financiën actief. De instelling heeft onafhankelijke bestuurders, en een van die onafhankelijke bestuurders zit het auditcomité voor. De beleggingspolitiek heeft het voorwerp uitgemaakt van richtlijnen van de bestuursorganen. Ze dateren van 2012. De beslissingen in het directiecomité hebben geen aanleiding gegeven tot opmerkingen over de gevolgde procedures inzake geldbeleggingen vooraleer het debacle bij Optima Bank publiek is gemaakt. Na het publiek worden van het debacle heeft de afgevaardigde van Financiën een advies opgesteld waarin hij leerpunten heeft opgenomen. Ik maak dat advies aan het commissiesecretariaat over, want ik hecht er belang aan hierover zo transparant mogelijk te zijn.

Dit advies was gericht aan de instelling, mezelf en mijn collega bevoegd voor de financiën. In dat advies bestempelt de afgevaardigde het opnieuw accepteren van een deposito in 2016 als "onvoorzichtig". De transactie is niet gebeurd, maar de bank was wel weer opgenomen in de kandidatenlijst. De directie argumenteerde op de raad van bestuur dat het uitzonderlijke aanbod dat men op 30 maart 2016 voor een deposito bij Optima Bank mocht ontvangen, uitdrukkelijk vermeldde dat dit aanbod voorafgaandelijk door de NBB diende goedgekeurd te worden en dat Optima Bank op 22 april 2016 ook effectief heeft laten weten dat de NBB haar goedkeuring niet heeft gegeven, zodat de belegging niet heeft plaatsgevonden en UZ Gent dan ook geen enkel financieel verlies heeft geleden. Ook de regeringscommissaris heeft mij vanaf het publiek worden van het beleggingsaanbod van Optima aan UZ Gent geïnformeerd over de beslissingen zoals de bevoegde organen van UZ Gent hebben genomen en over de communicatie die hierover door UZ Gent werd georganiseerd.

UZ Gent is daarbij zeer transparant geweest. Er werd een omstandig verslag opgesteld door de financiële dienst van het UZ over de gevolgde procedures die tot beleggingsbeslissingen in het directiecomité hebben geleid. Dat verslag werd besproken op de vergadering van de raad van bestuur van 27 juni 2016, in aanwezigheid van de regeringscommissaris en de afgevaardigde van Financiën. Dit verslag werd ook aan mij bezorgd. De instelling gaat op basis van de conclusies van de raad van bestuur daarmee verder aan de slag, om de procedures inzake beleggingen verder uit te werken. De regeringscommissaris en de afgevaardigde van Financiën zullen dit opvolgen en mij hierover verder informeren.

Koen Daniëls (N-VA): Dank voor het antwoord, minister. Ik ben blij dat er geen gelden bij de bank waren toen die failliet ging. Dat is een geruststelling. U hebt geen weet van scholen die het bij jullie hebben gemeld. Jullie organiseren geen actieve bevraging, maar signalen in die zin hebt u niet, en dat is in zekere zin toch een geruststelling. Waar ik me wel zorgen over maak, is dat Optima toch in de lijst met kandidaten is opgenomen, en dat ondanks de afwijzing door de NBB, op een moment dat de run-off al bekend was. Gelukkig heeft de NBB UZ Gent teruggefloten, maar ik verbaas me er toch over dat op 25 april 2016 de regeringscommissaris niet heeft gezegd dat men het voorstel van Optima niet kon meenemen, zelfs al is het een goed voorstel, omdat Optima in een onmogelijke situatie verkeerde. Optima mocht dan wel een e-mail sturen waarin een geweldig rendement werd aangeboden, toch had men dat voorstel bij voorbaat moeten afwijzen. De mensen die daarop moeten toezien, hadden daarvoor moeten zorgen. Een lid van de raad van bestuur heeft allicht niet de kennis om een oordeelkundig oordeel te vellen, dat kan ik begrijpen. Dit had niet mogen afhangen van een beslissing van de NBB, die gelukkig genoeg die beslissing heeft genomen. Wat is gebeurd, moet in de toekomst toch worden voorkomen.

Naast het toezicht op zich zijn er natuurlijk ook nog revisoren die over de rekeningen gaan en adviezen geven. De revisorenverslagen worden elk jaar goedgekeurd. Is in dat verslag hierover iets terug te vinden?

Minister Hilde Crevits: Wat uw laatste punt betreft: het gaat over een zaak die dateert van 30 maart 2016. Daarover is nog geen revisorverslag beschikbaar.

Koen Daniëls (N-VA): Dat klopt, maar er is er ook eentje van 16 oktober 2014.

Minister Hilde Crevits: Ik heb die verslagen natuurlijk niet bij. Het verslag over die ene belegging zou ik moeten opzoeken. U legt wel de vinger op het pijnpunt. Het verraste me dat er pas een kritisch verslag over het verleden kwam nadat publiek was gemaakt hoe het met Optima staat. Waarom is dat niet eerder gebeurd? Men zegt dat dat niet is gebeurd omdat in het bod van Optima expliciet stond dat de zaak slechts kan doorgaan als de NBB haar goedkeuring geeft. Men

kan daarover redetwisten. Post factum kan ik slechts zeggen dat het jammer is dat dit nu pas gebeurt en dat daaraan geen grondige discussie is gewijd. U kunt dat lezen in het verslag van de Inspectie van Financiën dat ik u meegeef. Ik denk dat ik het verslag van de raad van bestuur nog niet kan vrijgeven omdat het nog niet is goedgekeurd. Zodra dat is gebeurd, kan ik voorstellen om het u te bezorgen. In elk geval moeten we lering trekken uit wat is gebeurd. Los van dit dossier plan ik een grondige analyse van de taken van de regeringscommissaris en de manier waarop we daar in de toekomst beter kunnen mee omgaan. Maar dat is voor later.

Koen Daniëls (N-VA): We delen dezelfde bekommernis en ook dezelfde verwondering dat bepaalde signalen pas vrij laat zijn gegeven. Ik kijk uit naar de documenten die u ons zult bezorgen. De beleggingen van sommige associaties en universiteiten schurken aan tegen 1 miljard euro.

Het is goed dat er een vorm van beleid is om dergelijke zaken op te volgen, om te vermijden dat daar geld weglekt in situaties die voorkomen hadden kunnen worden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Willy Segers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van het tekort aan leerkrachten, met name in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest – 2479 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de invulling van de behoefte aan leerkrachten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tegen 2020 – 2525 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Seghers heeft het woord.

Willy Segers (N-VA): Recent publiceerde Brussels Studies een uitermate zorgwekkende studie over het tekort aan leerkrachten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De studie geeft aan dat er tussen de schooljaren 2013-2014 en 2019-2020 maar liefst 24.000 leerlingen bijgekomen zullen zijn in het kleuter-, lager en secundair onderwijs, een toename die onmogelijk opgevangen kan worden door het huidige lerarenbestand. Om door te gaan zoals nu, zouden 500 voltijdsequivalenten (vte) nodig zijn, waarvan 155 voor het Nederlandstalig onderwijs. Maar ik hoef u niet uit te leggen dat dit zich vertaalt in meer dan 500 leerkrachten. Optimaal zouden zeker 2000 vte extra voorzien moeten worden, dat zijn er 1822 voor het Franstalig onderwijs en 342 voor het Nederlandstalige onderwijs. De cijfers zijn zorgwekkend en het belang van dit thema en de gevolgen ervan voor onze samenleving zijn niet min.

De studie spreekt enkel over het tekort aan leerkrachten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Maar zoals bij veel materies staat Brussel hierin niet alleen. Een tekort in Brussel zal zijn impact hebben op de leerlingenstroom naar de Rand, een stroom die nu al leidt tot een capaciteitstekort in de scholen van de Vlaamse Rand. Hoe voorziet u dat de problematiek van het lerarentekort in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich vertaalt naar de Vlaamse Rand?

In hun conclusie haalden de onderzoekers enkele mogelijkheden aan voor oplossingen. Zo stelden zij voor om de vraag naar leerkrachten in te perken door te voorzien in een verbeterde begeleiding van leerlingen met leermoeilijkheden om

zo doorverwijzing naar richtingen met hoge omkaderingsgraad terug te dringen. Een tweede mogelijkheid die zij zien is het aanbod uitbreiden, dus extra leerkrachten warm te maken en aan te werven. Hoe ziet u deze mogelijkheden toepasbaar? Op welke manier zouden de mogelijkheden uitgewerkt kunnen worden? Overweegt u eventueel andere maatregelen om de problematiek op te lossen?

De cijfers liegen er niet om, het is ook geen nieuw probleem, maar nu is het de hoogste tijd dat de Franse Gemeenschap haar verantwoordelijkheid neemt. Aangezien de problematiek het Nederlandstalig onderwijs overstijgt, lijkt een overleg tussen de verschillende bevoegde ministers aan de orde. Is hierover enig overleg gepland?

Elisabeth Meuleman (Groen): Al meer dan tien jaar neemt het aantal jongeren in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest sterk toe. Na de toename van het aantal leerlingen in het kleuteronderwijs, stellen we vandaag ook een sterke stijging vast in het lager en middelbaar onderwijs. Deze groei doet bijkomende noden ontstaan, zowel op het gebied van infrastructuur als op het vlak van begeleidend personeel. Uit een studie van Brussels Studies en het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyses (BISA) blijkt dat tegen het schooljaar 2019-2020 het aantal leerlingen in het kleuter-, lager en secundair onderwijs in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest met ongeveer 24.000 toegenomen zal zijn in vergelijking met het schooljaar 2013-2014.

Bij een ongewijzigde situatie op het niveau van de omkadering en de in- en uitstroom zullen de in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest gevestigde scholen qua leerkrachten minstens 436 bijkomende voltijdsequivalenten in dienst moeten nemen om de verwachte toename van de schoolbevolking op te vangen: 281 voor het Franstalig onderwijs en 155 voor het Nederlandstalig onderwijs. Dit is evenwel een minimalistisch scenario, waarbij men ervan uitgaat dat de huidige situatie met soms dichtbevolkte klassen en occasioneel klassen zonder leerkracht, aanvaardbaar is. De reële behoefte aan leerkrachten om een kwaliteitsvol onderwijs te waarborgen, wordt daarbij dus onderschat. Gaat men uit van een scenario 'uitmuntendheid' waarbij de klassen redelijk bevolkt zijn en onmiddellijk in alle vervangingen van zieke leerkrachten voorzien kan worden, dan komt men aan een behoefte van 342 vte voor het Nederlandstalig onderwijs.

De werkelijke behoefte ligt tussen deze minimale en maximale raming. Deze behoefte berust op een streven om de omkadering van de leerlingen te handhaven of zelfs te verbeteren, wat een essentiële factor is voor de kwaliteit van het onderwijs, in het bijzonder in een multicultureel gewest als Brussel.

De groei van de schoolbevolking zal in 2020 specifiek merkbaar zijn bij de leerlingen van 9 tot 13 jaar. De nood aan bijkomende leerkrachten tegen 2019-2020 betreft dus hoofdzakelijk het lager onderwijs, waar een stijging van het aantal leerlingen met 13 procent verwacht wordt. In de eerste graad van het secundair onderwijs zou ook snel een toenemende behoefte aan leerkrachten voelbaar moeten zijn. Voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs, zou de groeipeik in het leerlingenaantal na 2020 komen. Wat het Nederlandstalig onderwijs betreft, zijn de noden even groot in het lager als in het secundair onderwijs.

In een cahier van 80 pagina's reiken de auteurs verschillende denksporen aan om te voorzien in deze behoeften en de sterke vraag naar leerkrachten op te vangen. Een optie bestaat erin de vraag, en dus de behoefte aan leerkrachten, te beperken. Dit gaat niet over een beperking van het aantal leerlingen, maar bijvoorbeeld wel over een vermindering van het aantal zittenblijvers en de begeleiding van leerlingen met leermoeilijkheden in een vroeg stadium, om zo de doorverwijzing naar richtingen met hoge omkaderingsgraad, namelijk het bijzonder, technisch en beroepsonderwijs, terug te dringen.

Een andere optie houdt in dat het aanbod wordt uitgebreid, en dus het aantal leerkrachten op de Brusselse arbeidsmarkt. In dat verband worden verschillende ingrepen voorgesteld: meer leerkrachten in dienst houden, zowel aan het begin als aan het einde van hun loopbaan, meer leerkrachten opleiden, nieuwe leerkrachten aantrekken door te rekruteren buiten Brussel en in andere sectoren dan het onderwijs, het aantal leerlingen per leerkracht verminderen, de arbeidsomstandigheden verbeteren of beter voorzien in de vervangingsbehoeften.

Sommige van de ingrepen passen in de gewestelijke bevoegdheid, andere ressorteren onder gemeenschapsbevoegdheid. De behoeften werden in kaart gebracht. Het is nu de rol van de onderwijssector maar ook van de actoren op de arbeidsmarkt om te zorgen voor een duurzaam en structureel antwoord op deze uitdaging.

Hebt u kennis genomen van het rapport? Kunt u deze cijfers bevestigen? Hoe staat u tegenover de voorgestelde maatregelen? Welke maatregelen plant u om tegemoet te komen aan deze concrete en becijferde behoefte?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijn administratie volgt al gedurende enkele jaren de evolutie van de arbeidsmarkt onderwijs op, ook in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest waar, door een nauwe samenwerking met Actiris, de voorbije jaren het uitwisselen van data werd geoptimaliseerd. Zo volgt ze de evolutie van de spanning op de arbeidsmarkt op, door een vergelijking te maken tussen het aantal vacatures en het aantal werkzoekende leerkrachten. In het basisonderwijs evolueerde de gemiddelde spanning op jaarbasis van 2,41 – wat wil zeggen dat er per vacature gemiddeld 2,4 leerkrachten werkzoekend waren – in 2012 naar 6,47 in 2015. In het secundair onderwijs van de eerste en tweede graad evolueerde deze ratio van 3,27 in 2012 naar 3,76 in 2015. Voor het secundair onderwijs van de derde en vierde graad daalde deze ratio van 12,09 naar 10,02. Uit gegevens van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) leren we dat het aantal werkzoekende leerkrachten tegenover het aantal openstaande vacatures in onderwijs sterk varieert naargelang de regio.

De meeste gegevens bevestigen dat het in Vlaams-Brabant moeilijker is om geschikt onderwijspersoneel te vinden in vergelijking met de andere Vlaamse provincies. In de provincie Limburg zijn dan weer veel kandidaat-leerkrachten op zoek naar een vaste job in het onderwijs. Daarom heeft VDAB de afgelopen twee jaar zelfs beslist om het lerarenberoep niet langer op te nemen in de lijst van knelpuntberoepen.

De nood aan leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in het Brusselse Gewest moet worden gesitueerd in de arbeidsmarktevolutie voor het onderwijs voor de rest van Vlaanderen. Het extra aantal vte's waarop men volgens het rapport in 2019-2020 een beroep zal moeten doen, is relatief beperkt tegenover het totale aantal leerkrachten in Brussel, vermoedelijk tussen 155 en 342 voor het Nederlandstalig onderwijs. Dat is beperkt in vergelijking met andere noden in Vlaanderen. Die andere noden bedragen in Brussel 4818 vte in 2013-2014, dus 3 tot 7 procent, en in Vlaanderen 117.211 vte, wat dus enorm veel is. Daaruit kan ik besluiten dat op macroniveau de extra nood in Brussel opgevangen kan worden door de beschikbare reserves in andere regio's.

Om een beeld te krijgen van de toekomstige aanwervingsbehoeften voor heel Vlaanderen biedt het rapport van mijn administratie een aantal inzichten. Op basis van leerlingenprognoses, in- en uitstroompatronen van leerkrachten uit het verleden en rekening houdend met de hervorming van de eindeloopbaan, namelijk de afschaffing van de terbeschikkingstelling (tbs) en de verhoging van de pensioenleeftijd, werd in het rapport de aanwervingsbehoefte voor leerkrachten ingeschat tot in 2024-2025. Daaruit blijkt dat er voor het kleuteronderwijs een lichte daling

zal zijn van de behoefte als gevolg van een leerlingendaling. In het lager onderwijs ligt de aanwervingsbehoefte de komende jaren iets hoger, maar vanaf 2019-2020 daalt ze opnieuw door een leerlingendaling en de hervorming van de eindloopbaan, waardoor leerkrachten die al aan de slag waren, langer zullen kunnen blijven werken. In het secundair onderwijs is de toestand relatief stabiel, maar vanaf 2018-2019 begint de aanwervingsbehoefte te stijgen.

Het voorstel van de onderzoekers om de instroom te beperken in het buitengewoon onderwijs, dat een ruimere omkadering geniet, om zo deze personeelsleden op hun beurt in te zetten in het gewoon onderwijs, is geen actie waarop ik proactief en structureel wil inzetten in het kader van een mogelijk lerarentekort. Ik ben daarvan geen fan, omdat het M-decreet nu al bepaalt dat jongeren recht hebben op inclusief onderwijs. Om redenen van een lerarentekort de instroom van leerlingen in het buitengewoon onderwijs afremmen, vind ik eigenlijk een foute redenering. Het gaat in de eerste plaats om de leerlingen, die een plaats in ons onderwijs moeten krijgen waarop ze recht hebben. Bovendien schakelen wij precies bijkomende personeelsleden in om de leerkrachten in het gewoon onderwijs te ondersteunen. Ik denk daarbij aan de personeelsleden die in het kader van de waarborg ingezet worden, ook de gon/ion-begeleiding (geïntegreerd onderwijs/inclusief onderwijs) en de competentiebegeleiders.

Al eerder heb ik erop gewezen dat de oorzaken van het lerarentekort in Brussel zeer divers zijn. De uitstroom van starters in het onderwijs in Brussel is te hoog. Dat betekent niet dat gekozen wordt voor een job buiten het onderwijs, maar het betekent in veel gevallen dat gekozen wordt voor een job elders in het onderwijs. Van alle jonge leerkrachten die in 2009 in het Brusselse onderwijs werkten, heeft in 2014 ongeveer 20 procent het onderwijs volledig verlaten, dat is een gemiddelde dat in de buurt ligt van de laatst berekende uitstroom in het Vlaams onderwijs. Ze gaan dus niet allemaal weg uit het onderwijs, maar ze verlaten de Brusselse context voor een andere context. We zien trouwens dat het ook te maken heeft met de grootstedelijke anderstalige en diverse context, maar we zien ook dat het merendeel van de Brusselse leerkrachten, namelijk 90 procent, buiten het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest woont. Dat mogen we ook niet vergeten, want het is misschien logisch dat ze zoeken naar een plaats die dichterbij ligt bij de plaats waar ze effectief wonen.

Scholen met veel kansarme leerlingen zoals in Brussel wil ik blijvend ondersteunen met extra omkadering en werkingsmiddelen. Maar daarnaast moeten leraren worden aangezet om in deze scholen, ook in de hoofdstad, te komen werken en er niet uit weg te vluchten. Om dit te realiseren zal de lerarenopleiding worden versterkt, en moeten toekomstige leraren in hun opleiding meer aandacht krijgen voor en kennis nemen van het lesgeven in een grootstedelijke omgeving. Ook in de loopbaanbesprekingen ligt specifiek de klemtoon op de ondersteuning van de startende leerkracht, waarbij gekeken wordt of er al dan niet regionaal verschillen moeten worden ingebouwd. Ook VDAB doet inspanningen om werklozen toe te leiden tot het beroep via zijn Onderwijskwalificerende trajecten, de OKOT-opleidingen. Op korte termijn kunnen regionale tekorten, bijvoorbeeld in Brussel, worden opgelost door leraren aan te trekken en de mobiliteit van de arbeidsmarkt te verhogen. Dit is een opdracht voor de arbeidsbemiddelingsdiensten, die nu al heel wat inspanningen leveren om mensen warm te maken voor het lerarenberoep, vooral in die regio's waar het moeilijker is om vacatures in te vullen. Steden als Brussel en Antwerpen hebben eigen websites en lanceren regelmatig campagnes om het lerarenberoep in de verf te zetten. In 2016-2017 start de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) in Brussel met een nieuwe communicatiecampagne met een reclamefilmpje in de Brusselse bioscopen, er wordt een onderwijsquiz georganiseerd, een bedanking voor de Dag van de Leerkracht enzovoort. De VGC voert dus een aanvullend beleid, bovenop de inspanningen van de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

Willy Segers (N-VA): Minister, ik dank u voor de toelichting. Enkele van uw duidelijke standpunten kunnen we bijtreden, zoals de discussie over die bijzondere problematiek van leerkrachten in Brussel. Ik vind het goed dat u die opnieuw in het kader van deze studie naar voren brengt omdat het inderdaad gaat om de combinatie van het niet vertrouwd zijn met de grootstedelijke en anderstalige toestand met het feit dat men daar ook niet woont. Het wegtrekken van een aantal leerkrachten moeten we in die context bekijken.

Cijfers zijn wat ze zijn. Of we nu kijken naar de minimale of de maximale prognose, de waarheid zal daar ergens tussenin liggen. Het is goed om te weten dat u aangeeft dat met de huidige prognoses de reserves vanuit Vlaanderen moeten volstaan om deze aantallen in te dekken. Dan blijft natuurlijk de vraag wanneer men dat aan Franstalige zijde niet kan waarmaken, wat wij niet kunnen voorspellen, welke weerslag dat zal hebben in Brussel en in de Rand op de keuze van ouders om hun kinderen al dan niet naar het Nederlandstalig onderwijs te sturen. Dat kunnen we uit deze cijfers niet afleiden. We weten uit ervaring en uit de praktijk hoe het in het verleden al is gebeurd. De kans bestaat dat we dat goed moeten opvolgen.

Mijn laatste vraag ging over hoe u dat bekijkt in overleg met de Franse Gemeenschap en eventueel met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Ik las vandaag uw antwoord op een schriftelijke vraag van collega Karl Vanlouwe: "In 2015 en 2016 heb ik verschillende contacten gehad met mijn Franstalige collega's onderwijsministers, maar er is geen noodzaak gebleken voor een apart Brusselgerelateerd overleg. Ministeriële contacten tussen de gemeenschappen en het Brusselse Gewest zijn het voorwerp van het interministerieel Overlegcomité. In dit specifieke kader werden in 2015 en 2016 geen specifieke onderwijspunten geagendeerd die zowel het Brusselse Gewest als de gemeenschappen aanbelangden."

Ik ga akkoord dat dit kan gebeurd zijn, maar wanneer we met deze cijfers naar de toekomst kijken, vermoed ik toch wel dat dergelijke punten in de toekomst geagendeerd zullen moeten worden. Op basis van uw antwoord denk ik dat we er kunnen op rekenen dat u dat binnen die overlegmomenten wel degelijk aan bod zal laten komen. Dit moet zeker mee gemonitord worden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik ben ook wel een beetje teleurgesteld. Ik heb een aantal concrete voorstellen gehoord. U wilt een promotiecampagne voeren en u zult kijken naar de lerarenopleiding. De hervormde lerarenopleiding zal tegen ongeveer 2019 rond zijn, zoals we hebben gehoord tijdens de bespreking van de nota daarover. Net op dat moment zullen de grote tekorten zich beginnen aan te dienen. Dat via die lerarenopleiding meer wordt gewerkt aan diversiteit is belangrijk maar het zal de concrete noden niet oplossen. Het is ook belangrijk dat er wordt gerekruteerd in Brussel. U zegt zelf dat veel leerkrachten van buiten Brussel komen. Zodra zij de kans krijgen, gaan zij liever dicht bij huis werken. Wanneer u meer Brusselaars kunt rekruteren voor de lerarenopleiding, zullen meer leerkrachten ook in Brussel blijven. Zij werken dan dicht bij de woonplaats en zijn de diverse context gewoon. In dat geval zullen we ook diverser moeten rekruteren. Binnen de opleiding moet dan niet alleen aandacht gaan naar diversiteit maar ook naar de mensen die deze opleiding aanvatten. Daar was nog niet echt veel aandacht voor, bleek uit de hoorzittingen. Daar moet dan ook verder op ingezet worden.

Tot slot gaat u niet echt in op die ruimere voorstellen die niet onmiddellijk te maken hebben met het aantrekken van leerkrachten maar meer met een betere oriëntatie van kinderen en het terugdringen van zittenblijven. U zegt dat u daar niet veel aan kunt doen. Wanneer we eerlijk zijn, moeten we toegeven dat kinderen niet altijd op hun plaats zitten in het buitengewoon onderwijs. Dat gebeurt nog te veel, zeker in

een Brusselse context. Soms liggen redenen aan de basis van die oriëntering naar het buitengewoon onderwijs of beroepsgericht onderwijs die eerder met taalproblemen te maken hebben of die voor een deel sociaal gedetermineerd zijn.

Ik vind het de moeite om op een aantal van die suggesties dieper in te gaan. Dit is een zeer grondig rapport, waar voldoende aandacht aan besteed moet worden.

De voorzitter: Dat rapport kan hier tijdens het volgende zittingsjaar worden voorgesteld, wanneer daar voldoende interesse voor bestaat.

Minister Hilde Crevits: Ik kan wel contacten leggen om daarvoor te zorgen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ondersteuning van hoogbegaafde leerlingen in het onderwijs – 2507 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, er bestaan momenteel geen erkende speciale scholen voor hoogbegaafde kinderen. Er zijn wel een aantal scholen met projecten voor hoogbegaafde leerlingen of met kangoeroeklassen waar hoogbegaafde leerlingen 2 tot 4 uur per week samen aan specifieke projecten werken.

Afgelopen jaar kwam het thema hoogbegaafdheid bij leerlingen een aantal keer onder de aandacht in de pers. Het gaat om individuen die geld inzamelen om privéonderwijs te organiseren voor leerlingen die te weinig uitdagingen krijgen in gewone klassen. Ik verwijs naar de privéschool voor hoogbegaafde kinderen in Tervuren en Herentals, naar de pi-klas in de lagere school van het Sint-Michiels-college in Brasschaat en het privé-initiatief Talentvol, een bedrijfje waarin een leerkracht bijles geeft aan hoogbegaafde jongeren om hen beter te leren kennen.

In het Vlaamse onderwijs investeren we veel in sterk onderwijs voor minder begaafde leerlingen, maar het uitdagen van hoogbegaafde leerlingen blijft een langer aangehaald knelpunt. Ook de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) heeft daar in 2003 nog naar verwezen.

Hoogbegaafde leerlingen kunnen zonder al te grote inspanningen veel leerinhoud oppikken. Zij denken snel, ze weten veel, ze hebben weinig behoefte aan herhaling, ze zijn leergierig en ze zijn heel gemotiveerd door uitdagende taken. Omdat zij leerstof heel gemakkelijk verwerken, ontwikkelen ze echter weinig of geen leer- en studievastheden.

Een bijkomend probleem doet zich voor wanneer ze op hun honger blijven, waardoor ze hun intrinsieke kwaliteiten naar beneden halen, andere kinderen gaan pesten, zich vervelen of de motivatie voor het klassikale aanbod verliezen.

In de commissie Onderwijs van 24 september 2015 kwam deze problematiek uitvoerig aan bod. Minister, wat hoogbegaafdheid betreft, onderschreef u toen het belang van het bijbrengen van kennis en vaardigheden inzake specifieke onderwijsbehoefte aan leerlingen in de lerarenopleiding. U gaf ook aan dat er gewerkt wordt aan goede diagnostische protocollen die de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en scholen kunnen hanteren bij specifieke leerproblematieken. Voor hoogbegaafdheid werd al zo'n protocol uitgewerkt in 2011. U gaf ook aan bereid te zijn om na te gaan in hoeverre scholen nog beter geïnformeerd kunnen worden.

Minister, wat is uw standpunt over het oprichten van aparte klassen voor hoogbegaafde kinderen? Welke stappen hebt u al ondernomen om de kennis en vaardigheden inzake hoogbegaafdheid in de lerarenopleiding te versterken? Hebt u, wat het protocol voor hoogbegaafdheid betreft, intussen informatie over de betrouwbaarheid van de diagnoses? Bent u bereid om onderzoek te doen naar de kennis en de toepassing van de protocollen? Welke stappen hebt u gezet om na te gaan in hoeverre scholen nog beter geïnformeerd kunnen worden over de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen? Welke bijkomende maatregelen acht u nodig om hoogbegaafde kinderen te ondersteunen en te begeleiden? Bent u bereid om overleg te plegen met de gespecialiseerde sector inzake hoogbegaafde leerlingen en onderwijs?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, scholen zijn vrij in de wijze waarop zij zich organiseren en waarop ze hun groepen en klassen indelen, in de werkvormen die ze aanbieden enzovoort.

Persoonlijk ben ik geen voorstander van segregatie, op eender welke wijze en zeker niet omdat we al een hele tijd pogingen doen om ons onderwijs iets inclusiever te maken. Ik vind dat de situatie van hoogbegaafde leerlingen daar geen uitzondering op is.

Wat de kennis en vaardigheden betreft, verwijs ik naar mijn antwoord op vragen die op 24 september 2015 zijn gesteld. Het beroepsprofiel en de basiscompetenties van de leraar bevatten ook competenties die te maken hebben met aandacht voor en het leren omgaan met diversiteit in de leerlingenpopulatie. Er is wel aandacht voor specifieke onderwijsbehoeften over de drie jaren van de opleiding heen. Vandaag richt de prioritaire nascholing zich vooral op het M-decreet, maar sommige van die opleidingen reiken ook competenties aan die dienstig zijn om jongeren met hoogbegaafdheid te benaderen.

Het handelingsgericht diagnostisch protocol bij vermoeden van hoogbegaafdheid bevat diagnostische fiches die de CLB's in staat stellen om een betrouwbare diagnose van hoogbegaafdheid te stellen. De koepels van de CLB's worden jaarlijks ondersteund met vier extra personeelsleden. Die worden zowel voor het luik ontwikkeling ingezet als voor de implementatie van de handelingsgerichte diagnostische protocollen in de centra. Over de inzet van de middelen wordt gerapporteerd.

Wat mijn acties betreft: in de loop van de maand september vindt er een overleg van mijn kabinet met de overleggroep van ouders van normaal- en hoogbegaafde kinderen met specifieke leer- en/of ontwikkelingsstoornissen plaats. In dat overleg zal de situatie van de verschillende subdoelgroepen aan bod komen. We willen hierbij niet zozeer komen tot specifieke maatregelen en maatregeltjes per subdoelgroep, dat zou een eindeloze oefening zijn. We willen ervoor zorgen dat scholen op een adequate manier omgaan met diversiteit, waar leerlingen, ouders en scholen hun verwachtingen op elkaar kunnen afstemmen. Samen met mevrouw Meuleman was ik aanwezig op een bijeenkomst in Oost-Vlaanderen, die interessant was. Het betreft een project waaraan alle leraren van een aantal basisscholen meewerken. Ik ben nu even vergeten waar precies, maar ik heb er geleerd dat de methodiek om om te gaan met diversiteit toegepast op hoogbegaafde kinderen ervoor zorgt dat die kinderen zich goed voelen én dat andere kinderen meer aandacht kunnen krijgen, want leerkrachten zeggen dat ze voor dat laatste meer tijd hebben.

De leerstoel hoogbegaafdheid van de Universiteit Hasselt startte in 2014 met een onderzoek naar de begeleiding van hoogbegaafde leerlingen in het lager onderwijs. Het werkt daarvoor samen met Exentra, een kenniscentrum rond hoogbegaafdheid. Het onderzoeksproject loopt over een periode van vier jaar, tot 2018, en wordt gerealiseerd dankzij de steun van het fonds GaVoorGeluk, dat

wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting. Het is geen initiatief van de overheid, maar we kijken uiteraard uit naar de resultaten.

Welke bijkomende maatregelen acht ik nodig? Ik verwijs daarvoor naar mijn antwoord op de vraag van 24 september 2015 van de heer Daniëls. We hebben het toen uitvoerig over ondersteuning gehad. De mogelijkheden waarover scholen beschikken om jongeren met specifieke onderwijsbehoeften op een adequate manier tegemoet te treden, zijn bekend. Uiteraard kun je altijd een discussie voeren of dat voldoende is. Wat de begeleiding betreft, is zeker een taak weggelegd voor de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD) om samen met de scholen de kwaliteit van het onderwijs voor hoogbegaafden te bewaken. De inspectie werkt momenteel hard om een gemeenschappelijk referentiekader voor onderwijskwaliteit (ROK) en de vernieuwde aanpak Inspectie 2.0 te realiseren. Dat moet toestaan na te gaan hoe scholen hun zorgbeleid optimaal vormgeven, en daar past de begeleiding van hoogbegaafde kinderen natuurlijk in.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u voor de antwoorden, minister. Een aparte aanpak voor hoogbegaafde kinderen is niet de bedoeling, maar het feit dat er private initiatieven ontstaan, toont toch wel aan dat er een bepaalde nood bestaat. Mijn bezorgdheid is wel dat sommige scholen expertise opbouwen inzake opvang van hoogbegaafde kinderen, en via mond-aan-mondreclame dan veel van die hoogbegaafde kinderen aantrekken, precies zoals zorgscholen die goed omgaan met diversiteit en met kinderen die nu via het M-decreet instromen, goed werken en daardoor nog meer dat soort van kinderen aantrekken, wat ertoe leidt dat ze het moeilijk hebben om het niveau te handhaven dat nodig is om de eindtermen te halen. Zo bestaat dan het gevaar dat we enerzijds zorgscholen krijgen, en anderzijds scholen voor hoogbegaafden. Het M-decreet zorgt er volgens mij voor dat hoogbegaafde kinderen het moeilijker krijgen. Het is moeilijk om hun een positieve leerhouding aan te leren. Het probleem groeit, mede ten gevolge van het inclusief onderwijs.

De resultaten van dat onderzoek interesseren me erg. Hebt u enig idee wanneer de resultaten mogen worden verwacht? Ik ben ook erg geïnteresseerd in het project waarvan u de naam niet onmiddellijk weet. U had het ook over het ROK en de Inspectie 2.0, en hoe ons zorgbeleid optimaal te ontwikkelen. Ik veronderstel dat dit project daaraan kan bijdragen. We verwachten heel veel van het zorgbeleid en van onze scholen. We zullen structurele initiatieven en beslissingen moeten nemen om dat allemaal realistisch te houden voor de mensen die er hun energie en expertise aan wijden.

Elisabeth Meuleman (Groen): De naam van dat project ontgaat mij ook, maar ik zal het zeker laten weten. Het is in elk geval opgezet onder auspiciën van het fonds GaVoorGeluk. Ooit volgde ik al eens een introductiedag bij die mensen. De vraag is erg terecht: wat doen we met kinderen die niet worden uitgedaagd? Hun problemen inzake geluk, welzijn en hun schoolcarrière zijn even groot als die van kinderen die niet op hun plaats zitten of niet meekunnen. Het gaat om een vrij grote groep van kinderen, die niet altijd hoogbegaafd zijn, maar toch de nood hebben om uitgedaagd te worden, zo niet vervelen ze zich. Perfectionisme en frustraties zijn dan zaken waarmee ze niet leren omgaan. Ik ben ervan overtuigd dat er nood is aan remedies.

Het project is opgezet door een algemeen directrice die voor het onderwerp interesse heeft. Ze wil niet dat één school zich specialiseert en dat men daar alle kinderen die nood hebben aan extra uitdagingen opvangt. Ze wil dat alle achttien scholen die onder haar vleugels zitten, expertise rond de zaak opbouwen. Niet alle scholen krijgt ze gemakkelijk mee, want het vraagt ook veel kennis en kunde in de omgang met diversiteit. Ik vind het spijtig dat het dus van die toevalligheid afhangt, van één gedreven individu. Ik denk dat we ervoor moeten zorgen dat er een algemene aanpak komt, met een brede sensibilisering.

Minister, zoals u zei, is een van de belangrijkste zaken om te onthouden uit het project het feit dat iedereen er baat bij heeft. Het gaat over differentiëren, waardoor de kinderen die het moeilijker hebben, op dezelfde manier uitleg krijgen en gedifferentieerde oefeningen krijgen. Zelfs krijgen ze vaak meer aandacht omdat de andere kinderen zich meer individueel kunnen bezighouden. Ik ben het helemaal met u eens.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, op 6 juni bent u op bezoek geweest in de honderdste Exentraschool. Ik heb in het verleden al enkele keren met de professoren Kieboom en Venderickx overleg mogen hebben. Wat uiteraard niet onbelangrijk is – en ik denk dat we dat soms in de commissie vergeten –, is dat 20 procent van de kinderen nood hebben aan differentiatie naar boven en dat 3 procent van de kinderen baat hebben bij kangoeroeklassen omdat ze daar apart zitten.

Heel wat onderpresteerders worden niet gedetecteerd. Het is een groep die we niet zien. Ik heb dat pleidooi in mijn vorig betoog al gehouden, net zoals collega Krekels, om ook voor die groep aandacht te hebben. Met het M-decreet hebben we heel veel aandacht voor kinderen met specifieke onderwijsnoden. Maar deze groep blijft heel sterk onderbelicht. Het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek is geopend in 1998. Intussen zijn we al heel wat jaren verder en eigenlijk krijgen onderpresteerders relatief weinig aandacht. Ik zou dus willen vragen om er minstens evenveel aandacht aan te besteden in toekomstig beleid.

Kathleen Helsen (CD&V): Collega's, ik moet tegenspreken dat dit weinig aandacht heeft gekregen. Ik ken het centrum en de werking van het centrum en Tessa Kieboom nog heel goed van in de periode dat ik zelf nog actief was binnen een PMS-centrum. Dat is heel lang geleden, en toen al was er bijzonder veel aandacht voor, onder meer in de provincie Antwerpen. Excuseer, Tessa Kieboom was niet actief in één centrum. Zij legde zeer veel contacten met ontzettend veel scholen en centra die leerlingen begeleiden. Er werden enorm veel studiedagen georganiseerd waar zij haar inzichten deelde met leerkrachten en andere experts die op het terrein actief waren. Stellen dat er nog geen aandacht voor geweest is, is niet terecht. Het klopt wel dat de manier waarop leerkrachten vandaag in de klas staan, nog altijd de manier is waarop het jaren geleden was. Op dat vlak is er een verandering nodig. Hopelijk is het M-decreet hiervoor een hulp.

Minister Hilde Crevits: Ik vind dat we ook eens het masterplan secundair onderwijs of de nieuwe conceptnota in handen moeten nemen waarin net wordt ingezet op meer differentiatie. Dat zijn de kansen die we nu geven. Er moet worden gedifferentieerd in de klas en niet werken naar de middelmaat voor iedereen. Leerlingen moeten op hun niveau worden uitgedaagd.

Ik ging kijken naar een project voor hoogbegaafde kinderen en ik stelde tot mijn niet geringe verbazing vast dat de manier waarop er met de hoogbegaafde kinderen wordt gewerkt, die kinderen rustiger maakt. Het valt niet op in de klas. Ieder heeft zijn eigen mapje. Maar je krijgt tijd om de kinderen bij wie het wat moeilijker gaat, te helpen.

Leerkrachten zeiden dat ze meer tijd hadden om aandacht te geven aan kinderen die wat extra's nodig hadden. Iedereen ervaaarde het als positief.

Voorzitter, wat wel een grote uitdaging is, is om de methodieken ook bij de lerarenopleiding meer geïmplementeerd te krijgen. Dat is levenslang leren. Er moet ook in de nascholing aandacht voor zijn. Ik vind dat de pedagogische begeleiding hier ook een bijzondere rol in te spelen heeft.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, de heer Daniëls sprak over 3 procent van de leerlingen. Dat gaat dan toch over 25.000 tot 30.000 van de kinderen. Het is wel een zeer aanwezig gegeven.

Voor differentiatie in de klas verwijst u terecht naar de methodieken en het klasmanagement dat leerkrachten moeten ontwikkelen. Er moet inderdaad meer in worden geïnvesteerd. Ik heb het in een vorige commissievergadering al eens gezegd dat leerkrachten daar veel te weinig kans voor krijgen. Men krijgt vaak de theorie maar niet de kans om praktisch te oefenen, ook niet tijdens stages omdat men graag heeft dat men de gewoontes van de leerkrachten overneemt zodat er voor de kinderen niet te grote verschillen zijn.

U zegt dat er een rol is weggelegd voor de pedagogische begeleiding. Dat is zo, maar dan moeten ze natuurlijk die rol ook opnemen. We horen veel klagen over die pedagogische begeleiding. Ik hoop dat de Inspectie 2.0 de handen in elkaar slaan om dingen veel meer vorm te geven zodat leerkrachten daar ondersteuning kunnen vinden.

Differentiatie blijft een moeilijk gegeven. We moeten beseffen dat we heel veel verwachten van leerkrachten. Dan kom ik opnieuw bij mijn eerder gemaakte opmerking: als we differentiatie echt een kans willen geven in het gewoon onderwijs, moeten we nagaan hoe we het zorgbeleid structureel kunnen ondersteunen. Het moet gebeuren binnen de middelen die er zijn, maar ik denk dat het ook wel kan. Hoe organiseren we het nu en waar zijn er middelen die we niet zien omdat het systeem vaak zo ingewikkeld is? Hoe kunnen we die inzetten om differentiatie een betere basis te geven? Anders zal de nood blijven en zullen mensen zich op een andere manier blijven organiseren en zullen er dingen ontstaan die we eigenlijk niet willen omdat we net gaan voor inclusief onderwijs. We moeten er met een realistische bril naar kijken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kostprijs in hogescholen en universiteiten voor één jaar studeren – 2533 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, uit het rapport van het college van regeringscommissarissen met betrekking tot de factuur voor forfaitaire en extra studiekosten in het hoger onderwijs, blijkt dat hogeronderwijsinstellingen op zeer uiteenlopende wijze informatie geven over het kostenplaatje van de studies. Ook de mate waarin ze dit doen, is sterk verschillend van instelling tot instelling.

Als belangrijkste bronnen van informatie kunnen worden vermeld: de onderwijs- en examenreglementen, de websites, diverse brochures, infodagen en in een aantal gevallen ECTS-fiches (European Credit Transfer System). Veelal krijgen studenten wel informatie over de kosten, maar gaat het om richt- of globale bedragen. Het lijkt erop dat studenten pas na daadwerkelijke inschrijving over exacte bedragen beschikken.

Het college van regeringscommissarissen is van oordeel dat de hogeronderwijsinstellingen transparanter, in een vroeger stadium en meer gestructureerd kunnen communiceren over de te verwachten kosten. Dit kan

eenvoudig worden opgelost door hiervoor per opleiding een plaats op de website te maken.

Minister, welke maatregelen wilt u nemen opdat hogeronderwijsinstellingen de te verwachten kosten transparanter, meer gestructureerd en in een vroeger stadium communiceren? Er bestaat geen externe, algemene regelgeving uitgaande van de overheid met betrekking tot het communiceren van de kosten in hogescholen en universiteiten. Hogescholen en universiteiten zijn dan ook aangewezen op hun eigen reglementen. Hoe kunt u toch waarborgen en erover waken dat hogescholen en universiteiten niet met willekeur extra facturen naar hun studenten kunnen sturen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, absolute transparantie over de te verwachten kosten is van cruciaal belang. Ik heb tot mijn niet-geringe vreugde gemerkt dat ook de hogescholen en de universiteiten het daarmee eens zijn. Naar aanleiding van de recente persaandacht hebben verschillende instellingen van de gelegenheid gebruik gemaakt om te tonen welke kanalen ze hebben om studiekosten in kaart te brengen.

Ik wil ook nog eens verwijzen naar de studentenbrochures van het Centrum voor budgetadvies en -onderzoek van Thomas More, www.cebud.be, en naar de website www.centenvoorstudenten.be. Ook daar staat heel wat informatie over hoe je de kosten kunt inschatten. Er is dus heel wat informatie, maar de regeringscommissarissen geven aan dat het nog wel beter kan.

Over de manier waarop je dat nu het best doet, heb ik advies gevraagd aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Het advies van de Vlor is gepland tegen half oktober. Men wil immers zeker de studenten mee aan tafel hebben, en voor hen zijn juni en september nu eenmaal lastige maanden.

Er is geen specifieke, algemene regelgeving over het communiceren van de kosten in de hogescholen en universiteiten. Dat wil niet zeggen dat er willekeur is. De kosten moeten identificeerbaar zijn en verantwoord worden. Er zijn een paar problemen over transparantie geweest, maar die zijn eigenlijk opgelost.

Ik heb zelf ook al gezegd dat een louter forfaitaire aanrekening, zonder identificatie van de kosten, absoluut niet kan. Dat is een algemeen principe waarvoor zelfs geen specifieke regelgeving nodig is. Als je een vergoeding vraagt, moet je altijd melden waarvoor die dient.

Nu wil ik eerst vernemen wat de Vlor adviseert. Als er regelgeving voor nodig is, zal ik die zeker opnemen in Onderwijsdecreet (OD) XXVII.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We zullen samen het advies van de Vlor afwachten tegen half oktober. Transparantie is ook in een vroeg stadium belangrijk zodat ouders op voorhand weten wat de studies van hun kind zullen kosten. Het is belangrijk om daar een zicht op te hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.